

Mart 2018

6769 SAYILI SINAİ MÜLKİYET KANUNU
ÇALIŞANLARIN BULUŞLARI İLE İLGİLİ BİLGİ NOTU

Madde 113 – 122

Hizmet buluşu tanımı:

Çalışanın ⁽¹⁾, bir işletme veya kamu idaresinde ⁽²⁾ yükümlü olduğu faaliyeti ⁽³⁾ gereği gerçekleştirdiği ya da büyük ölçüde işletme veya kamu idaresinin deneyim ve çalışmalarına dayanarak, iş ilişkisi ⁽⁴⁾ sırasında yaptığı buluştur.

(1) ÇALIŞAN: Özel sektör ve devlet dairelerinde çalışanlar, üniversitede öğretim görevlileri, öğrenciler, ücretli ücretsiz stajyerler

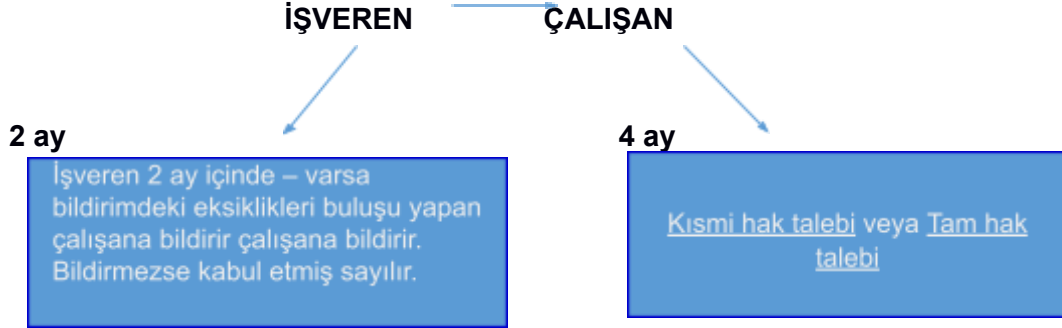
(2) İŞLETME VEYA KAMU İDARESİ: özel sektör, devlet dairesi

(3) YÜKÜMLÜ OLUNAN FAALİYET işverenin gösterdiği belli bir alanla ilgili yapılan iş

(4) İŞ İLİŞKİSİ: Borçlar Hukuku ve İş Hukuku çerçevesinde, ilgili diğer kanunlarla belirlenen ilişki

Çalışan Hizmet Buluşu gerçekleştirir

Buluşu gizli tutar ve gecikmeden,
en kısa sürede İşverene haber
verir *

İşveren, buluşu bildiren çalışana, buluşun serbest buluş olmadığına dair itirazını, çalışanın serbest buluş bildiriminden itibaren üç ay içinde ileri sürebilir.

Bu dört aylık sürede İşveren tarafından bildirim yapılmazsa SERBEST BULUŞ niteliği kazanır.
İŞVEREN buluşun serbest buluş olmadığına dair itirazını çalışanın serbest buluş bildiriminden itibaren üç ay içinde ileri sürebilir.

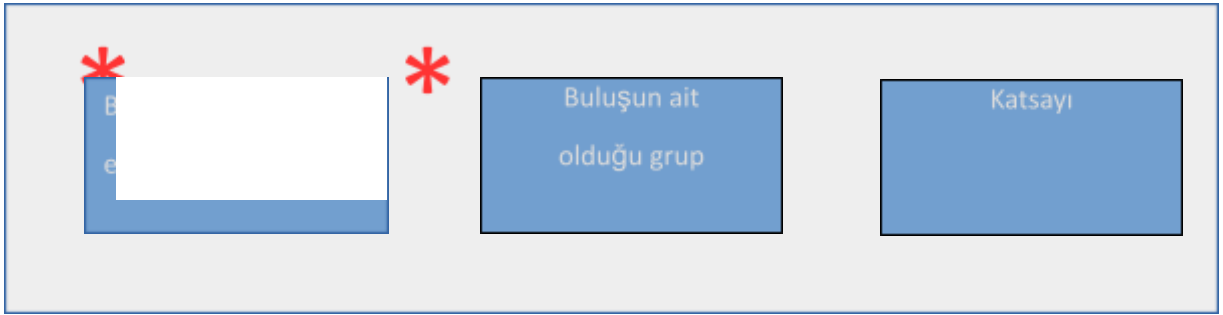

BEDEL ÖDEME ZORUNLULUĞU:

TAM veya KISMİ HAK TALEBİNDE: Çalışan işverenden “**makul**” bir **bedel*** talep edebilir. Bedel ve ödeme koşulları taraflar arasında **sözleşme** ile belirlenir.

***Makul bedel** : buluşun ekonomik olarak değerlendirilebilirliği, çalışanın işletmedeki görevi, işletmenin imkanlarının buluşa katkısı dikkate alınarak belirlenir.

Bedelin miktarı şu şekilde hesaplanır :

Buluştan elde edilen kazanç :

Buluşun işletme tarafından kullanılması durumunda elde edilen kazanç, lisans, devir , takas edilirse elde edilen kazanç.

Kazancı belirleme yolları Yönetmelik Madde 12-15’de belirlenmiştir.

Buluşun ait olduğu grup :

Yönetmelik Madde 20/1

Grup 1: Çalışanın iş tanımında olmayıp, kendi inisiyatifiyle üstlendiği görev nedeniyle ve işletmenin katkısının olmadığı durumda yapılan buluşlar

Grup 2: Çalışanın doğrudan iş tanımında olmayıp ancak işlete tarafından tespit edilen sorunun çözümü için işletmenin katkısının olduğu buluşlar

Grup 3: İşletmede verilen görevin neden olduğu ve işletmenin katkısının bulunduğu buluşlar

Katsayı :

Yönetmelik Madde 21

Buluşun ait olduğu grup	Buluştan elde edilen kazancın net asgari ücret miktarının						
	1.000 katına kadarki bölümü için katsayı	1.000 ile 5.000 katı arasındaki miktar için katsayı	5.000 ile 10.000 katı arasındaki miktar için katsayı	10.000 ile 25.000 katı arasındaki miktar için katsayı	25.000 ile 50.000 katı arasındaki miktar için katsayı	50.000 ile 100.000 katı arasındaki miktar için katsayı	100.000 ile 150.000 katı arasındaki miktar için katsayı
1. grup	0,0060	0,0050	0,0040	0,0030	0,0020	0,0010	0,0006
2. grup	0,0040	0,0030	0,0020	0,0016	0,0012	0,0008	0,0005
3. grup	0,0020	0,0015	0,0012	0,0010	0,0008	0,0006	0,0004

Bedel ve ödeme şekli işverenin hak talebinde bulunmasından sonra çalışan ile imzalanacak sözleşme ile belirlenir. Buluşu yapan birden çok kişi ise her çalışan için ayrı ayrı belirlenir. Anlaşmazlık halinde tahkim yoluyla çözümlenir.

İşveren buluşun korunmaya değer olmadığını ileri sürerek ödemedi kaçınmaz. Buluşun korunmaya değer olmadığına mahkeme karar verirse, bedel ödenmez.

İşveren buluş bedelinden ayrıca, patent başvurusunun Türk Patent Kurumunca şekli şartlara uygunluk yazısının alınmasından sonra, çalışana (Kamu çalışanları hariç)

iki ay içinde TEŞVİK ÖDÜLÜ (en az net asgari ücret kadar) verir.

Buluşu yapanlar birden fazla ise, teşvik ödülü aralarında paylaşırlar.

PATENT BAŞVURUSU YAPMA ZORUNLULUĞU:

İşveren tam hak talebinde bulundu ise, Türk Patent Ofisine patent başvurusu yapmak zorundadır. İşveren başvuruyu – **çalışan talep etmesine rağmen - yapmazsa**, buluş serbest buluş niteliği kazanır. Ancak, işletme menfaati gerektiriyorsa, başvuru yapılmayabilir. Bu durumda, çalışan açısından patent alınmamasından kaynaklanan ekonomik kayıplar dikkate alınarak bedel ödenir.

- **Buluş serbest buluş niteliği kazanırsa;**
- **Çalışan başvuru yapılmamasını kabul ederse;**
- **İşletme menfaati buluşun gizli kalmasını gerektiriyorsa**

Patent başvurusu yapılmayabilir.

Yurt dışı patent başvuruları için işveren başvuru yapar ancak istemediği ülkelerde çalışana bu hakkı tanıyabilir.

Çalışan patent başvurusu için her türlü bilgi belge yardımını, teminini işverene yapmak zorundadır. İşveren de çalışana başvuru ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadır. İşveren çalışana bedel ödemediği önce, patent başvurusu yaptıktan veya başvurudan vaz geçerse, bunu çalışana bildirir. Çalışan isterse masrafları ödeyip patent başvurusunu üzerine alabilir.

İşveren çalışana patent başvurusundan vaz geçtiğini bildirdikten sonra 3 ay içinde çalışan cevap vermezse, işveren başvurudan doğan haklarından vaz geçebilir. (Madde 118/2) Ancak, münhasır olmayan lisans hakkını saklı tutabilir.

İşverenle buluş yapan çalışan arasındaki İş Sözleşmesi sona ermiş olsa dahi, hak ve yükümlülükler sona ermez.

Çalışan işverene bildirimde bulunmadan patent başvurusu yapar veya patent alırsa, patent gasbı gereğiyle işveren dava açabilir.

SERBEST BULUŞ:

Buluşun işverenin faaliyet alanı içinde değerlendirilebilir olmadığı açıksa, çalışanın bildirim yükümlülüğü yoktur. Serbest buluş işletmenin faaliyet alanına girmekte ise, çalışan işverene buluştan yararlanma hakkını vermek için teklifte bulunmaya yükümlüdür. İşveren bu bildirimde 3 ay içinde cevap vermezse, öncelik hakkını kaybeder.

Ön ALIM HAKKI :

İşveren iflas ederse, Çalışan buluşu “ön alım hakkına” dayanarak alabilir. Bedel talep etmek yerine hizmet buluşunun Serbest buluşa dönüşmesini de isteyebilir.

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN BULUŞLAR :

6769 Sayılı Kanunda “çalışan” olarak tanımlanan kişilere Yüksek Öğretim kurumlarında çalışanlar da dahildir. Bu kişiler **öğretim elemanları, stajyerler, öğrencilerdir.**

Bu kurumlarda yapılan bilimsel çalışmalar ve araştırmalar sonucunda çıkan buluşları, “çalışan” **derhal** Kuruma (Rektörlük veya özel olarak belirlenen birim) bildirmek (yukarıda belirtilen BİLDİRİM) zorundadır ve Kurum da “tam hak sahipliği” talebinde bulunursa, patent başvurusunu talep **tarihinden itibaren 4 ay içinde veya anlaşmaları halinde en geç altı ay içinde** veya yapmak zorundadır.

Kurumun tam hak sahipliği talebinden itibaren iki ay içinde buluşu yapan, buluşun serbest buluş olduğu iddiasıyla karar tarihinden **sonra iki ay içinde** itiraz edebilir. Kurum iki ay içinde cevap vermezse, buluş serbest buluş olur.

Başvuru yapılmazsa, buluş SERBEST BULUŞ olur. Öğretim elemanları, stajyerler, öğrenciler ile kamu ve özel sektör kurumlarının yaptığı çalışmalarda ortaya çıkan buluşlarda hak sahibinin belirlenmesinde **sözleşme hükümleri** esas alınır.

Kanunun bedel ödenmesi, tam hak talebi gibi konularla ilgili Madde 115, 116,118 ve 119(4) uygulanmaz. **Bedel** ödenmesinde buluştan elde edilen **gelirin 1/3'ü buluşu yapana** buluştan gelir elde edilmeye başlanmasından itibaren iki ay içinde verilir ve her yıl verilmeye devam edilebilir. .

Yükseköğretim kurumu paten başvurusu yapmak istemezse veya yapıp vaz geçerse öncelikle buluşu yapana devralmasını teklif eder.

KAMU DESTEKLİ PROJELERDE ORTAYA ÇIKAN BULUŞLAR :

Kamu destekli proje;

kamu kurum ve kuruluşları tarafından finanse edilen, amacı ve kapsamı projede tanımlanan deneysel çalışmalar, araştırma ve geliştirme ve benzeri faaliyetleri kapsayan hibe, burs veya herhangi bir destek için imzalanan işbirliği anlaşması, protokol veya her türlü sözleşme yoluyla desteklenen gerçek ya da tüzel kişiler tarafından yürütülen faaliyetlerdir.

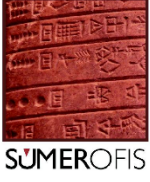
Kamu kurumlarının desteklediği projelerde çıkan **buluşu yapan, buluşu ilgili kurumlara gecikmeden** bildirmelidir. **Bu bildirim yapıldığı tarihten itibaren bir yıl içinde**, buluşu yapan HAK SAHİPLİĞİ tercihini kamu kurumuna yazılı olarak bildirir. Bu süre içinde hak sahipliği talebi (**yazılı ve süresi içinde**) olmazsa, buluş için hak sahipliği kamu kurumuna geçer. Hak sahipliğine dair süreç tamamlanmadan ve buluş bildirimini **yaptıktan sonraki bir yıl içinde** buluşu yapan kişi patent alınmasını olumsuz etkileyecek açıklamalarda bulunamaz. Hak sahipliği talebinde bulunursa, patent başvurusu yapmak zorundadır ve kamu kurumunu da belirtmelidir. Patent başvurusu yapıldıktan sonra Kamu kurumuna talep ettiğinde/düzenli olarak bilgi iletmelidir. Buluşun kullanımından elde edilen **gelir paylaşımı sözleşme ile belirlenir**. Patent başvurusu yapılacak ise, patent başvurusunu buluşu yapan hak sahipliği talep **tarihinden itibaren 4 ay içinde veya anlaşmaları halinde en geç altı ay içinde** veya yapmak zorundadır. Hak sahipliğinde kurum adı belirtilir.

Buluşu yapan kişi hak sahipliği talep ederse, **kamu kurumunun kendi ihtiyaçları için yararlanabilmesi amacıyla bedelsiz lisans verir, aksi ancak sözleşmede yer alıyorsa mümkündür.**

- **Buluşu yapan patent konusu buluşu kullanmıyorsa, kullanmak için girişimde bulunmuyorsa,**
 - **Patent konusu ürün kamu salığı ve milli güvenlik nedeniyle sorunlu ise, Buluşu yapan tarafından üretilen ürün kamu kurumunun talep ve ihtiyacını karşılamıyorsa**
- Kamu kurumu 3. Kişilere lisans ile kullanma hakkı verilmesini isteyebilir.**

İSTİSNA :

Kamu destekli projelerde ortaya çıkan buluşlar konusunda Madde 122/(6) uyarınca, 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında kurulan Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde veya 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında kurulan teknoloji geliştirme bölgelerinde, kamu kurum ve kuruluşları desteğiyle bir sözleşme çerçevesinde yürütülmeyen çalışmalarda veya proje bazlı olmayan kamu desteklerinde ortaya çıkan buluşlar

KAYNAK :

- **6769 Sınai Mülkiyet Kanunu**
- **6769 Sınai Mülkiyet Kanununun uygulanmasına dair Yönetmelik (Resmi Gazete 24.4.2017 – No. 30047)**
- **Çalışan buluşlarına, yükseköğretim Kurumlarında gerçekleştirilen buluşlara ve kamu destekli projelerde ortaya çıkan buluşlara dair yönetmelik : Resmi Gazete 29.9.2017 – Sayı 30195**

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/09/20170929.pdf>